De Levende Natuur 2 (1):8-11 (1897)

diamanten een krans van viooltjes in 't haar en een ruiker van het „bloempje der bescheidenheid" op de borst. Napoleon vroeg om haar hand en hart. Een ruiker viooltjes, die hij kort daarop ontving, gaf hem antwoord. Een jaar later, de 9e Maart 1796, werd de schoone Josephine zijn vrouw; haar bruidskleed was met gouden viooltjes bestikt en in haar hand geurde het symbool van nieuw leven en geluk.

„Ik zal op de verjaardagen van ons huwelijk steeds viooltjes dragen", zeide zij tot Napoleon. „Geef mij op die dagen van eer en vreugde niets anders dan een ruiker versch geplukte viooltjes ten geschenke. Eens heeft het viooltje mij het teeken gegeven, dat nog een leven van geluk mij wachtte, op het oogenblik, dat ik mij reeds verloren waande. Toen ik drie jaar geleden tijdens de bloedige revolutie in de gevangenis elk oogenblik verwachtte de man met de cocarde, die de offers der guillotine kwam halen, mijn naam te hooren afroepen, bracht een ruiker viooltjes, het afgesproken sein, mij de blijde boodschap, dat het mijn vrienden gelukt was mij van het schavot te redden. Breng mij elke 9de Maart zulk een belofte van trouw en liefde.

Napoleon beloofde het, en Josephine's voorliefde voor viooltjes werd ook de zijne; hij toonde die bij elke gelegenheid en werd daarom vaak „le père de la violette", of „caporal violette" genoemd. Evenals de lelie de partijbloem der Bourbons was, zoo werd nu het viooltje de partijbloem der Bonapartisten.

Napoleon heeft jaren lang op de 9de Maart zijn belofte trouw vervuld; steeds vond Josephine bij haar ontwaken op die herinneringsdag een ruiker riekende viooltjes in 't slaapvertrek.

Maar er kwam een tijd, dat de eerzucht bij Napoleon sterker werd dan zijn liefde voor Josephine. Gedienstige vrienden hadden haar al ingefluisterd, dat Napoleon van plan was haar te verstooten, en aan een geboren prinses haar plaats te doen innemen.

Josephine wilde het niet gelooven; zij verlangde met spanning naar de eerstvolgende 9de Maart, om het bewijs te krijgen van de onveranderde trouw van haar gemaal. Doch bij haar ontwaken vond zij de gewone ruiker viooltjes niet.

Toch was het Napoleon's bedoeling niet geweest haar te krenken, evenmin haar voor te bereiden op een scheiding. De tuinman, die in last had te zorgen, dat er op de 9 Maart steeds viooltjes in bloei waren, was de vorige dag gestorven, en Napoleon, die sterk aan voorteekens hechtte, wilde geen bloemen uit een sterfhuis hebben. Hij zond vroeg in de morgen naar andere tuinlieden, doch het was een late lente in dat jaar, en bovendien, de viooltjes werden door de bloemisten nog niet zooveel gekweekt als tegenwoordig, nu ze het geheele jaar door te krijgen zijn.

Niet wetende wat te doen, liep Napoleon zelf de stad in, op de hoek van een straat zag hij een oude koopvrouw met een mand vol viooltjes; hij nam een handvol, betaalde zonder geld terug te vragen en liep snel naar 't paleis. Ge kunt u de blijdschap voorstellen van de keizerin, toen Napoleon zelf haar met een ruiker viooltjes in de hand kwam geruststellen omtrent haar lot. Zij drukte de lippen op de bloemen, die haar zoo dikwijls boden van geluk waren geweest, maar op 't zelfde oogenblik gaf zij een gil, ze wierp de viooltjes ver van zich af en viel in zwijm;.... de bloempjes verspreidden een lijkgeur, ze waren op een graf geplukt.

In 't zelfde jaar nam Maria Louise haar plaats in op de troon van Frankrijk en de treurende Josephine liet alle viooltjes uitroeien in haar prachtig bloemenpaleis te Malmaison. Maar toen ze kort daarna stierf, werd ze op last van Napoleon letterlijk in viooltjes begraven.

Doch ook met het geluk van Napoleon was 't weldra gedaan; hij werd naar Elba verbannen; maar de Franschen konden hem niet vergeten; bij de samenzwering om hem te bevrijden droegen de eedgenooten een viooltje als herkenningsteeken. En toen in 1815 Napoleon opnieuw in Frankrijk was geland, en een leger afgezonden werd om hem gevangen te nemen, haalden de oudgedienden, die hem moesten bestrijden, een viooltje voordendag en staken het op de borst. In triomf trok de „viooltjesvader" Parijs binnen.

Maar zijn lot was beslist. Eenige jaren later kwijnde hij weg als gevangene op het barre Sint-Helena. Bij 't ontkleeden van zijn lijk vond men op zijn hart in een zijden taschje de eerste brief van Josephine en een verdord viooltje.

E. Heimans.

De Nederlandsche Dennenbosschen.

Met deze naam bestempelt men tegenwoordig de aanplantingen op groote schaal van Pinus sylvestris, die in ons land plaats vinden, op de heidevelden en duinen, welk een landbouwbedrijf niet loonen.

Ik wil een beroep doen op het natuurlijk schoon-

De Levende Natuur 2 (1):8-11 (1897)

neidsgevoel van alle natuurvrienden, om een openlijken strijd te beginnen tegen dat eenzijdige bosch, dat eigenlijk in 't geheel geen bosch is, maar een verzameling van leelijke denneboomen onder de meest ongunstige omstandigheden.

Bij de aanplanting van Pinus sylvestris of liever bij de bebossching onzer heidevelden heerscht zooveel onverstand en vooroordeel, zoo weinig kennis van wat een werkelijk natuurbosch te zien geeft, dat ik bijna niet weet, van welken kant de zaak het eerste aan te pakken. Echter hoop en vertrouw ik, dat de lezers van „De Levende Natuur" (waarin zulk een strijd tegen het onnatuurlijke dunkt mij wel op zijn plaats is) die ik van een betere zienswijze op dat gebied overtuigd heb, mij zullen helpen strijden, om door woord en geschrift een gezonde wijze van boschcultuur in het leven te roepen.

Ten eerste zijn onze dennenbosschen onnatuurlijk, omdat men uitsluitend dennen poot en zulk een bosch nergens in de vrije natuur wordt aangetroffen.

Een kennis zeide mij eens: „hoe kunt ge toch iets bekoorlijks vinden aan die leelijke dennen, die daar alle op rijtjes staan, waar de grond bedekt is met dennennaalden en waarin men geen groen of bloemen vindt? Zoo zijn de meeste onzer bosschen, hoogstens komt er op den duur een mostapijt zonder verderen plantengroei.

Verkeert de ondergrond van zulk een bosch in gunstige omstandigheden d. w. z. is ze niet hard en niet al te slecht, dan groeien er op den duur boomen van voor mijnhout, dan wordt op zekeren dag het geheele bosch aan den grond geslagen en heeft men dezelfde woestenij van te voren, neen toch niet, de grond is slechter geworden en zijn vele minerale bestanddeelen, noodig voor de opbouw der boomen, aan den grond onttrokken en op geen enkele wijze weer aangevuld. Er is roofbouw gepleegd op grond, die toch al zoo schraal was. De humusvormig is in zulk een bosch zoo onbeduidend, dat die nauwelijks berekend kan worden.

Men werpt mij natuurlijk tegen, dat in zulk een grond, waar die dennebosschen worden uitgepoot, geen andere boomen groeien willen. Dit is een onwaarheid; waar de Pinus sylvestris groeien kan, daar wil ook de berk voort, men heeft dus bij het aanleggen van dennenbosschen daarmede rekening te houden en dan zijn we reeds een groote schrede voorwaarts.

O, onze dennebosschen worden veel te dicht gehouden, men wacht veel te lang met uitdunnen, ongelukkig is dit ook al weder een ingewortelde meening bij alle boschbazen, dat de den anders niet groeien wil. Ze meenen, dat de boompjes door hun dichten stand elkaar in de hoogte dringen en op die wijze alleen slanke stammen verkregen worden. Deze meening zoude alleen juist kunnen zijn, als men met een goeden ondergrond en een oude bosch humuslaag te doen had. Waar echter is dit in ons land het geval? Dikwijls ziet men het geheele bosch afsterven of een zeer kwijnend bestaan leiden.

De natuur laat zich niet straffeloos beleedigen.

Waar een dennenbosch niet te dicht staat, of bijtijds uitgedund wordt, daar ontwikkelt zich spoedig een andere vegetatie, daar begint het bosch van zelf natuurlijk te worden, daar begint de lijsterbes en de berk te groeien, daar komt de esp en de elzestruik, daar begint de klimop over den grond voort te kruipen en slingert zich de kamperfoelie om de boomstammen. Daar bloeit in Maart reeds het werfhout met zijn goudgele katjes, waaraan de bijen zich verlustigen, en daar zal men ook spoedig de hazelaar zien groeien als bewijs van een gezonde boschvegetatie en een voldoende humusvorming.

Al de blad- en naaldenafval der boomen in vereeniging met stervende boschplanten en rottend mos, vormen een gezonden humus, waarin nu ook eiken en beuken gaarne groeien zullen. De diepwortelende loofboomen halen voor hun opbouw minerale bestanddeelen uit den ondergrond. Waartoe dennen niet in staat zijn, met de bladerval komen deze stoffen in de humus, waarin koolzuur gevormd wordt, die op haar beurt de minerale stoffen voor de boomwortels opneembaar maakt.

In zulk een humus komen torren, wormen, kevers den grond doorwoelen en als gevolg de mollen om zich voedsel te verschaffen. Al die grondwoelers brengen lucht in den grond en tegelijk de humus naar omlaag.

Als gevolg van die insekten komen vogels het bosch verlevendigen, deze brengen de zaden van vele planten en bloemen mede. Het eene volgt uit het andere en de natuur schept een bosch zonder menschelijke hulp, zooals we ons zoo gaarne een bosch voorstellen met zingende vogels, gonzende insecten, bloeiende bloemen. De mensch heeft er slechts de zware rijpe stammen uit te hakken en waar dit niet door de natuur zelf reeds geschiedt, oordeelkundig weder in te pooten om een eeuwigdurende bron van inkomsten uit de eenmaal geplante bosschen te behouden.

Toen we nu 25 à 30 jaar geleden nog op de schoolbanken zaten, leerde men ons, dat er geen insect, hoe klein ook, bestond, waaraan niet door de voorzienigheid een nuttige bestemming was gegeven, maar die nuttigheid bracht men toen steeds in verband met stoffelijk voordeel voor den mensch. De meest dwaze meeningen werden ons opgedrongen, waarom dit of dat beest eigenlijk nuttig voor de mensch was. Ik herinner me nog best, dat ik op zekeren dag tot het besef kwam, dat het toch erg pedant van de menschen was, om te denken dat de heele wereld om hen draaide. Waarom mocht zulk

De Levende Natuur 2 (1):8-11 (1897)

een dier niet om zichzelf bestaan? Waarom dachten de menschen eigenlijk, dat de geheele natuur er uitsluitend op was aangelegd, om hen te dienen?

Die meening omtrent de nuttigheid der planten en dieren ten opzichte der menschen heeft men langzamerhand laten varen. De wetenschap, wel verre van ons te doen twijfelen aan een door hoogerhand geordende natuurwet, onthult steeds nieuwe geheimen en laat ons wonderen zien, die niemand vroeger vermoedde. De natuur in haar geheimste gangen opsporen en zoo mogelijk te hulp komen en navolgen, is de groote taak, welke wetenschappelijke onderzoekingen ten doel hebben.

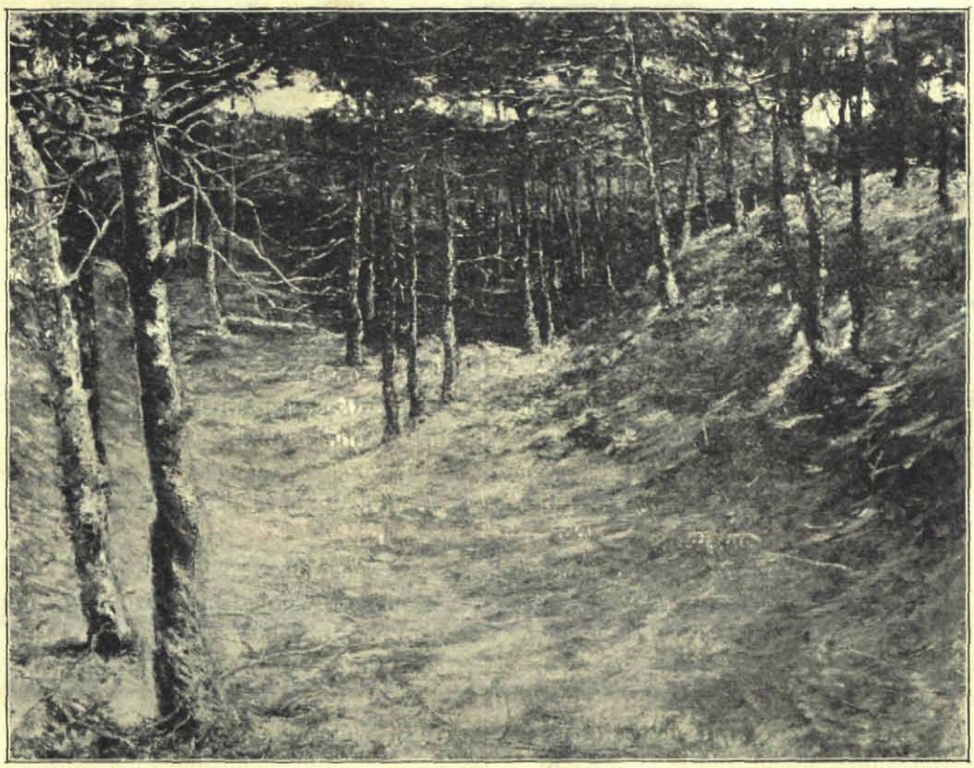
Niet tot vermaak, genot of stoffelijk voordeel voor den mensch zijn de dingen geschapen, maar alles wat is en leeft, dient tot opbouwing van de natuur en met zijn kennis en vlijt is de mensch geboren, om die natuurprocessen te bevorderen, waar dat mogelijk is. Op landbouwgebied is reeds veel verkregen en wie weet, welke verrassingen ons nog wachten voor den boschbouw.

Waarlijk men had vroeger jaren wel gelijk, geen schepsel leeft op deze aarde nutteloos. Op het einde der 19de eeuw heeft men ontdekt, dat voor het menschelijk oog onzichtbare microben een eerste rol spelen bij de groei van vele cultuurgewassen. De chemie heeft ons geleerd, dat er een wisseling van stoffen in den bodem plaats grijpt, ook al kan het menschelijk oog daarvan niets ontdekken, die wisseling is noodig voor alle plantengroei en die wisseling wordt tegengehouden door een grondbedekking van louter denneboomen, ze wordt bevorderd door gemengde bosschen.

Ik weet wel, dat er meer dan een is, die bij het lezen dezer regelen denkt: „Daar is weer zoo'n theoretiker aan 't woord, zoo een, die denkt „ik zal ze nu eens vertellen, waar 't op staat," zoo iemand zonder praktische ervaring.

Ik heb veel rond gedwaald in onze nederlandsche bosschen en tevens evenveel gezworven in de natuurlijke bosschen van Finland en Rusland. Ik heb alles bekeken met het oog van een natuurliefhebber; ik heb de gedachten gelezen van menschen, die zoowel de oudere als de nieuwere beschouwingen over boschbouw op papier gebracht hebben en de voorgaande woorden zijn daarvan het resultaat. Ik vraag ondersteuning van mijn bedoeling aan alle natuurvrienden, aan allen, die in een bedekking onzer woeste gronden nog iets meer zien dan een geldbelegging.

Wie kent niet de bosschen van Hoogsoeren? Zandiger en hooger grond is in ons land al moeilijk te vinden, toch groeien er de prachtigste beuken en eiken, maar daar is het ook gelukkig steeds verboden geweest, blad en grondbedekking weg te halen, daar ligt op vele plaatsen goede boschhumus en daar

EEN DENNEBOSCH,
Illustratie bestemd voor „Hei en Dennen", is vervaardigd naar een schilderij, welwillend ter beschikking gesteld door de heer G. VAN DER HEYDEN, kunstschilder te Boxtel.

De Levende Natuur 2 (1):8-11 (1897)

vindt de natuurlijke stofwisseling in den bodem plaats, die het oogenschijnlijk dorre zand als groeiplaats voor boomen geschikt maakt.

Dagelijks kan men in dag- en weekbladen bij de notarisverkoopingen zich ergeren aan de verregaande mishandeling, die eigenaars van bosschen en buitenplaatsen hun tempels van ongekorven hout doen ondergaan. Alsof het de nuttigste zaak ter wereld is, annonceert men verkoopingen van strooisel en bladafval uit de bosschen, alle berken en ander loofhout, dat het waagt tusschen de dennen op te schieten, wordt meedoogenloos neergesabeld en bij de verkooping gevoegd. Het is als Esau, die zijn eerstgeboorterecht verkoopt.

Over de daken heen, moeten we luide roepen tot de zulken, „laat toch de schoone heide met rust als ge er geen andere bestemming aan geven kunt, dan zulk een carricatuur van een bosch."

Gelukkig vindt men hier en daar reeds aanplanting en, die doen zien dat, we een andere tijd te gemoet gaan en dat de wetenschap ook hierin zijn invloed doet gelden. De heer P. van Schermbeek, vroeger boschingenieur op Java, thans als zoodanig geplaatst over de domeinbosschen te Ginniken bij Breda, ijvert sedert jaar en dag voor het natuurlijk bosch en bewijst door zijn aanplantingen op groote schaal op practische wijze de juistheid van zijn wetenschappelijke onderzoekingen. Ruim een vijfde gedeelte van ons land ligt nog geheel woest, en is voor het grootste deel geschikt tot aanleg van bosch, voor zoover de landbouw er geen beslag op legt.

Mij dunkt, de Ned. heide-maatschappij is het aangewezen lichaam, te ijveren voor een natuurlijken boschbouw, die niet alleen bestaat in het op rijtjes zetten van Pinus sylvestris, zooals de meeste menschen denken.

Februari 1897. B. Stoffel.

Voorwerpen op Spiritus.

Waarde D.!

Je neemt me niet kwalijk, dat ik het zakelijk gedeelte van je brief maar openlijk in ons Tijdschrift beantwoord? Het moet er toch van komen, dat wij dit onderwerp voor de lezers behandelen, want ieder natuurvriend heeft wel eens wat, dat hij niet droog kan bewaren en toch ook niet weg wil werpen.

Je schrijft, hoe ik toch de „natte conservatie" kan aanbevelen, en legt eene heele lijst van teleurstellingen over, te beginnen met dat kindje in het tentje op de Rotterdamsche kermis, „dragende een natuurlijken hoorn op het hoofd, geheel met haar begroeid of bewassen" (dat we voor een stuiver levend dachten te zien, daar toch zijn hemdje in natura den volke voor de tent was vertoond geworden!), en eindigende met de verzameling van „Artis", die we voor eenige jaren samen bezochten. — Maar heb je ook de voorwerpen gezien, die professor De Vries op het eerste Natuur- en Geneeskundig Congres vertoonde? Ben je in den laatsten tijd in het museum van „Artis" geweest? Denkelijk niet, want dan zou je eene meer waardeerende beschrijving van een spiritus-praeparaat geven dan die, welke ik zoo vrij ben, bij deze wereldkundig te maken: „Een spiritus-object is een voorwerp, met moeite in eene flesch geperst" (zeker, dat was maar al te waar van dat kindje met dien hoorn!), welks onderste twee derde zich verschuilt in eene troebele bruine vloeistof, welks bovenste derde deel door een beslagen glaswand heenschemert en welks naam niet meer te lezen staat op een vergeeld etiket, in lang vervlogen dagen op gezegde flesch geplakt."

Foei, is dat doorslaan! Kan het ook zijn, dat je je laatste indrukken op het Leidsch museum hebt opgedaan? Daar heb ik ook nog eene herinnering van; het spiritusgedeelte deed me denken aan een niet al te zindelijken zuurtjeswinkel, en ik verwonder me nog steeds, dat de levende natuur zóó morsdood geknepen kan worden, als daar door de goede zorgen, van wie de beurs houden, het geval is. Alle voorwereldlijke invloeden samen worden, in petrifieerende werking op de bezielde schepping, door deze nationale instelling in de schaduw gesteld.

Doch nu ben ik zelf misschien een beetje aan het doorslaan. Ik wou eigenlijk maar zeggen, dat de spiritus helder moet zijn en het voorwerp geheel ondergedompeld, en dat de flesch betrekkelijk leeg behoort te wezen, zoodat alles, wat er in is, gemakkelijk kan gezien worden. Dan wil ik verder wel toegeven, dat het spiegelen van het glas somtijds last kan veroorzaken en dat de flesschen als eigenaardige lenzen werken en dus vergrooten, maar beide ongerieven zijn, vooral als men het voorwerp in de hand kan nemen, niet van beteekenis. Erger is het, dat bij plantaardige en sommige dierlijke objecten de kleuren niet bewaard blijven; wie dáár prijs op stelt, moet er aanteekening van houden, vóór ze in de flesch gaan.

Ondanks de ongunstige indrukken, waaraan je in je brief hebt lucht gegeven, zie ik je in me gedachten al probeeren, om eens een spiritus-praeparaatje te